

حرفه‌ای به نام «گربه‌کن»

شاید لحظه مرگ برای کسی که از دنیا می‌رود لحظه رهایی و آرامش باشد...

شاید لحظه مرگ برای کسی که از دنیا می‌رود لحظه رهایی و آرامش باشد.

اما برای کسانی که می‌مانند شرایط زمین تا آسمان فرق می‌کند. آنها باید بمانند تا با غم دلتنگی کنار بیایند اما این همه ماجرا نیست. این روزها در شهرها به‌خصوص شهرهای بزرگ مرده را نمی‌توان بدون پول دفن کرد. کمتر کسی است که فکر این روز مبادا را کرده باشد و از قبل هزینه‌ها و نحوه آن را به ارث گذاشته باشد. معمولا روز بعد از مرگ، اهالی فامیل خبر می‌شوند تا متوفی را با سلام و صلوات به دیار باقی بفرستند. در برخی موارد بین اعضای خانواده بر سر اینکه پیگیری امور خاکسپاری بر عهده چه کسی باشد بحث و گفت‌وگوهای بعضا مناقشه آمیزی در می‌گیرد. هیچ قطعیت و قانونی برای اینکه بالاخره چه کسی در خانواده مسئول است وجود ندارد اما معمولا اگر متوفی فرزند مذکر داشته باشد این کار بر عهده بزرگ‌ترین فرزند پسر خانواده خواهد بود. او به اصطلاح مادرخرج می‌شود و در پایان هزینه‌ها را بین بقیه فرزندان تقسیم می‌کند.

اما راه حل دیگری نیز اخیرا وارد بازار خدمات شده و بعضی از مشکلات برخی اقشار را حل کرده است. خدمات ترحیم تازگی‌ها به لیست آگهی‌های روزنامه‌ها اضافه شده است. گردانندگان این شرکت‌ها از تقاضای موجود در بازار اطلاع دارند و می‌دانند وقتی مرگ به ناگهان گریبان خانواده‌ای را می‌گیرد هزار تا کار در لیست انجام دادن قرار دارد. برای کسانی هم که نخستین عزیزی است که از دست می‌دهند و از حمایت‌های خانوادگی و فامیلی برخوردار نیستند این خود غنیمت است.

هنوز خیلی مانده است تا زمانی فرا برسد که اکثریت مردم همه امور مربوط به خاکسپاری را به شرکت‌های ترحیم بسپارند. هنوز وقتی کسی می‌میرد اهل فامیل دور هم جمع می‌شوند و همه کارها را انجام می‌دهند. اما شاید مادر و پدر بزرگ‌ها آخرین نسلی باشند که با فوتشان، اهل فامیل برای کمک به دور هم جمع می‌شود. هر چه می‌گذرد برای راحتی فامیل، از خدمات این شرکت‌ها بیشتر استفاده می‌شود.

خدماتی که این شرکت‌ها ارائه می‌کنند بسیار متفاوت است. با نگاهی به صفحه آگهی‌ها با تنوع آنها مواجه می‌شوید. این شرکت‌ها معمولا برگزارکننده مراسم عروسی و عزا هستند و همه نوع پذیرایی را برعهده می‌گیرند.

مردم در این روز بسیار مستاصل هستند بنابراین نمی‌دانند یا برایشان دشوار است تا برای سر مزار خرما، حلوا، صندلی، ماشین و... فراهم کنند. هماهنگی کارهایی از این قبیل، باری از دوش صاحبان عزا برمی‌دارد. اینها را یکی از گردانندگان شرکت ترحیم می‌گوید. وی می‌افزاید: وظیفه ما هماهنگی همه اموری است که قبل از تشییع و بعد از آن نیاز است. ما دنبال جنازه هر جا که مشتری بخواهد می‌رویم. اگر متوفی فردی مسن باشد و در منزل فوت کرده باشد به در منزل او یا به بیمارستان می‌رویم. در بهشت زهرا اتاقی برای ثبت فوت وجود دارد که به آن اتاق کامپیوتر می‌گویند. انجام امور اداری دفن در شهری مثل تهران که در آن روزانه تعداد زیادی آدم می‌میرند و همه هم عجله دارند، یکی از خدماتی است که برای مشتری‌ها انجام می‌دهیم.

پذیرایی بر سر مزار، هماهنگی بلندگو برای مداحی که برای مرده روضه می‌خواند، گلی که در نهایت روی قبر می‌گذارند و... نیز بر عهده شرکت طرف قرارداد است.

این شرکت‌ها برای کسانی که نمی‌خواهند این هزینه صرف امور خیریه شود روزهای سوم، هفتم، چهلم، سالگرد و شام غریبان نیز برگزار می‌کنند. فرم‌های از پیش آماده‌ای دارند که فقط نام و عکس متوفی و اقوام و آدرس ختم در آن درج می‌شود.

یکی دیگر از متصدیان اینگونه مراسم می‌گوید: اعلامیه، کارت دعوت به مراسم و هدیه‌ای از طرف خانواده متوفی به کسانی که بر سر مزار می‌آیند نیز از جمله خدماتی است که انجام می‌دهیم. هدیه شامل قرآن یا ادعیه‌ای می‌شود که عکس متوفی در صفحه اول آن چاپ می‌شود و ثواب قرائت آن به او می‌رسد. قیمت‌ها در این بخش نیز بین 10 تا 30 درصد فاکتورهای کل هزینه‌هاست.

مرگ پرطمطراق

مراسم بعد از مرگ افراد به یک شکل برگزار نمی‌شود. برخی را فامیل راهی می‌کنند و برخی را آدم‌های غریبه که با گربه و شیون همراه است. این آدم‌های غریبه پول می‌گیرند که بگویند مرده آدم عزیزی بود که خیلی‌ها دوستش داشتند. اما در عالم واقع این چنین نیست. در یکی از آگهی‌های این مراسم آمده است: برگزاری مراسم تدفین و سوگواری بر مزار متوفی با ناله و شیون توسط اکیپ کامل (تعداد نفرات به دلخواه شما خواهد بود) به همراه تعزیه خوانی.

احتمالاً، مدیر یکی از این مؤسسات می‌گوید: 99 درصد از کسانی که از خدمات ترحیم استفاده می‌کنند افراد متمول و تنهایی هستند که بیشتر اقوامشان در خارج از کشور هستند بنابراین برای انجام این امور نیاز به خدمات شرکت‌ها دارند. در صورت نیاز از همان تیم پذیرایی و مهماندارها برای گربه‌کن‌ها استفاده می‌شود. متقاضی، در هر سن و تعدادی گربه‌کن بخواهد برای او تأمین می‌کنیم. هر چند هنوز کسی برای این مورد با ما قرارداد نبسته است.

وی در مورد دلیل استفاده از گربه‌کن‌ها در مراسم ترحیم می‌گوید: همانطور که در عروسی‌ها چشم و هم چشمی هزینه‌ها را بالا می‌برد در اینجا نیز چشم و هم چشمی مراسم را به‌گونه‌ای دیگر می‌کند. آدم‌ها برای اینکه بگویند مرده‌شان آدم بزرگی بوده هزینه می‌کنند.

وی در مورد مخاطبان شرکت ترحیم می‌گوید: براساس تجربه من در مناطق جنوب و شرق تهران اگر مرگی رخ بدهد همه اقوام همه

کارها را انجام می‌دهند اما در مناطق بالای شهر که همه به دنبال مراسم لوکس هستند شرکت‌های ترحیم طرفدار زیادی دارند. وی می‌گوید که خدمات ترحیم کار نویی است و آنچنان که باید همه‌گیر نشده است و می‌افزاید: مشتری‌های ما مشتری‌های ناگهانی هستند. شب زنگ می‌زنند که فردا صبح راننده، حلوا و... آماده باشد. کار ما مثل عروسی نیست که از چند ماه قبل همه چیز از قبل رزرو شده باشد.

ضمن اینکه خیلی‌ها برگزاری آبرومندانه مراسم ختم برایشان مهم است. تعریف دقیقی نمی‌توان در مورد برگزاری آبرومندانه و با کیفیت مراسم ختم ارائه کرد. یکی از دوستان تعریف می‌کرد خانواده متمول متوفی از اینکه حلوا آماده شده خریداری بشود احساس خوبی نداشتند و از شرکت خدمات ترحیم خواستند تا اسباب و مواد لازم حلوا پختن را بیاورند و همانجا در خانه متوفی حلوا درست کنند تا رایحه خوش حلوا در خانه بپیچد. شاید مزه حلوا زیر زبان عزاداران به یادگار بماند و نظر میهمانان را در مورد متوفی تغییر دهد. مداحان نیز از تغییراتی که در ذائقه خویشاوندان متوفی و تغییرات اجتماعی شده استقبال کرده‌اند. در یکی از تبلیغات این صنف آمده است: بی‌شک حضور مداحان حرفه‌ای و با سابقه و دارای کد مداحی اخذ شده از سازمان حج و زیارت در مجالس تأثیر مستقیمی در کیفیت مجلس خواهد داشت. لذا شما فقط با یک تماس، قاریان و ذاکرین با سابقه را به همراه سیستم صوتی، جهت مجالس ترحیم و سایر مجالس مذهبی خود داشته باشید.

روابط آدم‌ها در حال تغییر است. روز به روز پیوندهای اجتماعی در شهرهای بزرگ کمرنگ‌تر می‌شود و همکاری در برپایی مراسم عزاداری که نهادهای خانواده و خویشاوندان و دوستان برای هم انجام می‌دادند به بخش‌های خصوصی سپرده می‌شود. اگرچه این شرکت‌ها تسهیلات ویژه‌ای را برای خانواده داغ‌دیده به همراه می‌آورند اما با این حال در کنه خود نشان از فاصله آدم‌ها دارند.

زهره رفیعی
همشهری آنلاین